

alkalma van pontos megfigyelések gyűjtésére. A kísérlet sokszor lehetetlen vagy felesleges is. A kísérletezés lehetőségét vitatni meddő volna, de tulajdonkép nem is ez ellen emelnek kifogást. Nem a kutatási módszerek hibásak, hanem az eredményekből vont következtetések. A kik egy kísérlet eredményeiből rögtön módszeres utasításokat vezetnek le, csalódnak módszeres ismereteik forrását illetőleg, mert akár tudva, akár tudatlanul a kísérlet adta premisszákhöz máshonnan származókat kapcsolnak. Ez pedig nincs hasznára a tudomány fejlődésének. A leíró pädagógia csak anyagot szolgáltathat a didaktikának és azt, hogy valamely módszer ajánlatos-e vagy sem, magából a kísérletből nem lehet eldönteni. Mert különbséget kell tenni kísérlet és próba között. Viszont ép a leíró pädagógia hivatott azon alap tények előteremtésére, amelyen a didaktika felépülhet. A meglevő oktatási eljárás hibáinak megállapítása mellett felvilágosíthat arról is, hogy mily sok pontban segíthetné a nevelés, az oktatás a tanulók szellemi fejlődését. Egy jelentős eredmény már van is e téren. Ennek a lélekelemző kísérleti pädagógiának köszönhetjük a kézügyességi oktatás nagyfokú felkarolását az utóbbi években.

*

Tanulóink élete az iskolán kívül. Korunknak egyik jellemző sajáttsága, hogy a nevelés minden eredménytelenségéért az iskolát teszik felelőssé és a közönség nem számol avval, hogy az iskola nem az egyetlen tényező, amely a gyermekek lelkére befolyással van és nem akarja belátni, hogy a családi nevelésnek is vannak lényeges hiányai, sőt nagy tévedései is. Ezen csak statisztikai adatok gyűjtésével és feldolgozásával lehetne segíteni, mint *H. Weimer* a *Matthias* féle *Monatschrift* ötödik füzetében fejtegeti a kérdést. Már több mint egy év óta gyűjti a családi nevelés hibáira vonatkozó statisztikai anyagot, sőt már volt alkalmja meggyőződni arról is, hogy evvel az anyaggal lehet a közönségre hatni. Szüksége volna azonban munkatársakra, ezért közli egy előadásának főbb adatait, amelyek a gyűjtött anyagból származnak. A szülők és rokonok minden aggodalom nélkül viszik el a gyermekeket a varieté vagy cirkusz előadásaira. Másutt is lehet éjjel 10—11 órakor gyermekekkel találkozni, pedig azoknak a gyermekeknek másnap reggel nyolckor már az iskolában kell lenniök. A vasárnap délutánokat és estéket sok gyermek tölti füstös kávéházakban, vendéglőkben, a helyett, hogy a szabad természetet keressék fel. Weimer abban az előadásban még kikelt az ellen, hogy a gyermekek sokat járnak kinematográf-előadásokra és beszélt a zug-könyvkereskedések kirakataiban látható pornográf dolgokról is. A statisztika gyűjtésére bizonyos elveket állapított meg és ezek a

következők: 1. Pályaudvarokon, vendéglőkben, korcsmákban, élénk forgalmú utcákon és népünnepeken keressük a gyermekeket, különösen vasárnapokon, mozgófénykép előadásokon pedig akkor, amikor új program van. 2. A helyes számlálás céljából ne menjünk az utcán se nagyon gyorsan, se nagyon lassan (kb. 5 km. óránként). Figyelembe kell venni a helyi közlekedés eszközeit is, azért legjobb ha többen vállalkoznak a későn kinnjáró gyermekek összeszámlálására. Lehet adatokat gyűjteni az iskolában is, de ezt nagyon ügyesen kell intézni; ezek az adatok azonban nem olyan értékesek, mint azok, amelyek a magunk tapasztalatából származtak. Az így gyűjtött adatokat ügyesen feldolgozva, a helyi lapok egyikében kell elsősorban közzétenni, hogy meg legyen a kellő hatásuk.

*

Diák-szervezetek az amerikai nagyvárosok középiskoláiban. Az amerikai középiskolákban az oktatás berendezése annyira széttagozza a tanulóifjúságot, hogy külön kell gondoskodni a szociális érzék fejlesztéséről külön szervezetekkel. Nem minden iskolában vannak ilyenek, de nagyobb iskolában a vezetést is lehetetlenné teszi a helyes szervezetek hiánya. A gyermekekben is megvan a hajlandóság a társulásra, hiszen ez vele jár a serdülő korral, de ép ezt a hajlandóságot kell ügyesen felhasználni, hogy nevelődjék ez a szociális érzék. A csoportosulás alapja a tetszés és nemtetszés. De tekintettel kell lenni arra is, hogy a szervezkedés az iskola-igazgatás hasznos tényezője. Ezért a szervezet legyen az intézet gépezetének része, úgy hogy vele lehessen irányítani az egyént épúgy, mint a csoportot. Legyen tehát a szervezet elsősorban demokratikus. Azonkívül a szervezet szerkesztésében gondoskodni kell arról, hogy tagjainak kezdeményezését és önuralmát fejlessze; akkor ez az iskolai szervezet az életre fog előkészíteni. Az első szervezet az egyenlőkorú és tanulmányaikban egyenlő mértékben előrehaladt tanulóknak egy osztályba sorolása. Félévi előrehaladásokkal a négyéves tanfolyamú középiskolában nyolc osztály van. Ezen osztályokban a közösség érzését a legnagyobb mértékben ki lehet fejteni, de nem szabad megfeledkeznünk annak a hangsúlyozásáról, hogy az osztály az egész intézetnek része, mert különben nagyon kiéleződik az egyes osztályok különbözősége. — Az osztályban való csoportosítástól teljesen különböznek a többi szervezetek, amelyek egy-egy intézet keretében előfordúlnak. Az irodalmi kör (Literary Society) első célja tagjainak bizonyos értelmi szempontokból való fejlesztése, kezdeményezési képességük és önmérsékletük képzése. A szociális cél ezeknek csak alárendeltje, bár kifejlődése itt nagyobb, mint az osztályokban. A kö